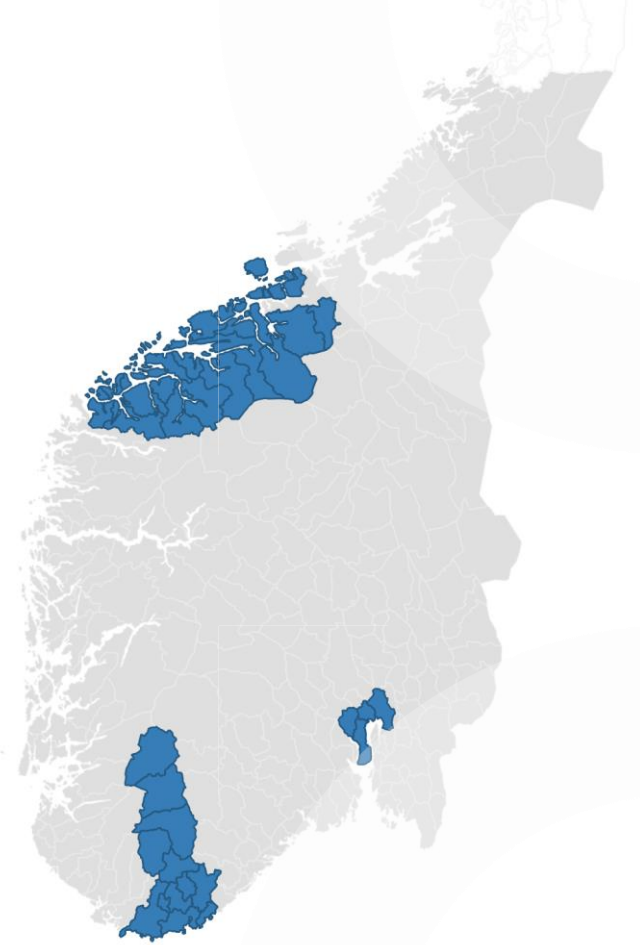

Råd for interkommunalt politisk samarbeid

Presentasjon for Regionrådet for Hadeland IPR

Svend Boye

oslo**economics**

OE leverer analyser og rådgiving til kommunesektoren

Tjenester:

Utredning og evaluering

- Kartlegging
- Utredning før valg av tiltak
- Konseptvalgutredning og KS
- Samfunnsøkonomisk analyse
- Ringvirkningsanalyser
- Evaluering etter tiltak

Økonomi- og effektivitetsanalyser

- OEs kommedatabase
- Kostnads-, produksjons- og kvalitetsmål
- Verktøy for effektivitets-beregning
- Benchmarkingsverktøy
- Beregning av effekt i inntektssystemet
- Modeller for tildeling av ressurser

Strategisk rådgiving

- Regionale strategier
- Kommunestrategier, ink. organisering
- Sektorstrategier og handlingsplaner
- **Organisering, effektivisering, omstilling**
- Økonomi-, mål- og resultatstyring
- Virksomhetsstyring og prosjektstyring

Sektorkompetanse og fagområder:

Helsesektoren

Oppvekst, inkludert barnevern, barnehage og utdanning

Arbeidsmarkedstiltak og sosialtjenester

Infrastruktur, inkludert energi/kraftsektoren og teknisk sektor

Innovasjon og digitalisering

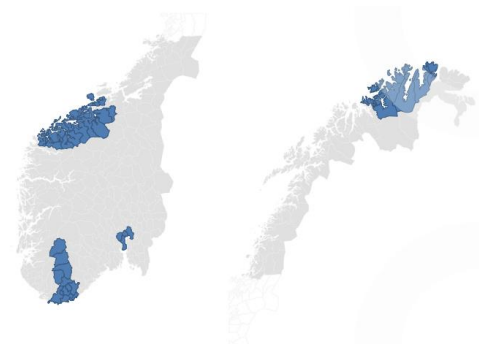
Skatt og finans

Eksempler: OE-utredninger om kommunal organisering, inkludert vurderinger av samarbeid, konkurranseutsetting og egenregi

For kommuner	Interkommunale samarbeid	For fylkeskommuner/ tjenester	For statlige myndigheter
 <p>Utredning av modeller for utsett og samfunnsutdelt i Gjøvik, Lom og Lillehammer</p> <p>osloeconomics</p>	 <p>Utredning av risiko ved utførelse av samarbeid med kommunale leverandører av trykksaker i kommuner i Oslo</p> <p>osloeconomics</p>	 <p>Selskapsmodell for nullutslipp turgrøt på Alpin</p> <p>osloeconomics</p>	 <p>Mulighetsstudie for utvidelse med samfunnsøkonomiske analyser</p> <p>osloeconomics cymat kinet</p>
 <p>Utredning av samarbeidsforhold for Hønefoss kommune</p> <p>osloeconomics</p>	 <p>Inkludering av fremsidig organisering av Bæverfjordregionen (BR)</p> <p>osloeconomics</p>	 <p>Tapet av TT del 2. Evaluering av ulike ordninger for tilrettelegging transport for funksjonshemmede (TT)</p> <p>osloeconomics</p>	 <p>Analise av konkurranseforholdene i markedene for tross og funksjonell utrustning og kommunalt barnevern</p> <p>osloeconomics</p>

Utredning for KDD: Hvordan kommuner jobber for å få til velfungerende interkommunale samarbeid

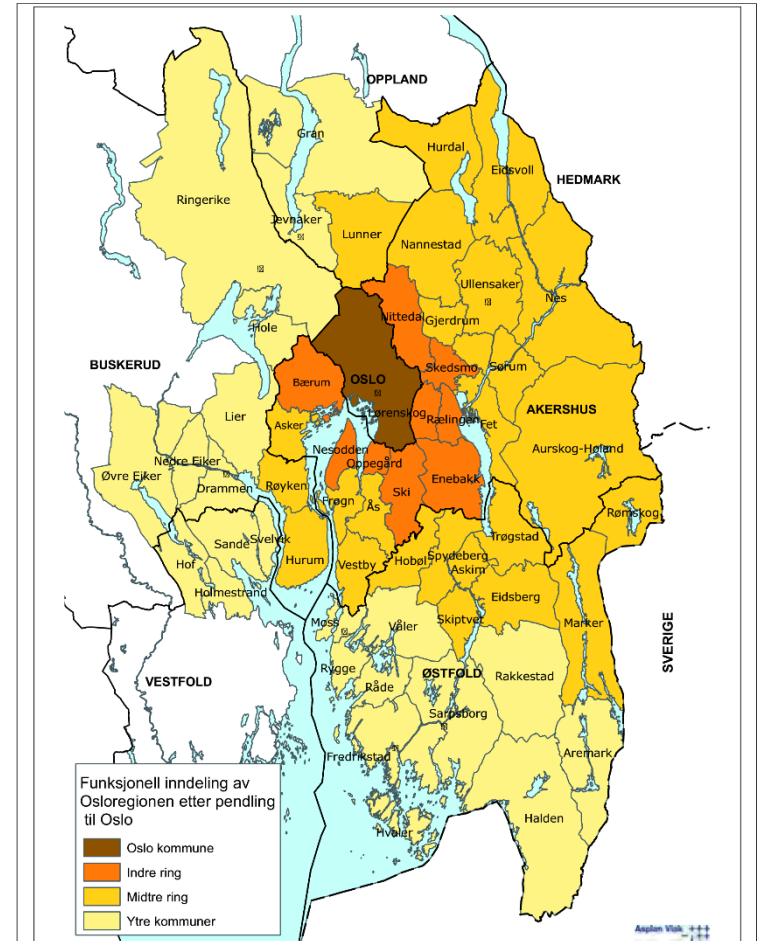
- 27 intervjuer med totalt 33 informanter. 12 av informantene sitter i kommuneadministrasjon, 12 er leder for samarbeidsområdet og 9 er folkevalgte i de utvalgte kommunene/fylkeskommunene.
- Vedtekter, samarbeidsavtaler og andre tilsendte dokumenter
- Litteratur og rapporter (utvalg)
  - Interkommunalt samarbeid i Norge – former, funksjoner og effekter
  - NOU 2016:4 Ny kommunelov
  - Prop. 46L (2017-2018)
  - IRIS - 2013/008
  - Utvalgte NIVI analyse utredninger og kartlegginger
  - Utvalgte NIBR utredninger
  - Utvalgte Oslo Economics utredninger
  - KS hefter
- Organisasjonsdatabasen, Brønnøysundregisteret og SSB/ OEs database

Hvordan kommuner jobber for å få til velfungerende interkommunale samarbeid

Rapport utarbeidet på vegne av Kommunal- og distriktsdepartementet
Rapport nr. 2022/98

Hadeland ligger mellom Ringerike, Gjøvikregionen (Innlandet), Øvre Romerike (Gardermoregionen) og Nedre Romerike/veien mot Oslo

Gran og Lunner samarbeider om svært mye, ofte med Jevnaker. Mye med Gjøvikr., en del med Ringerike. Noe med Nedre Romerike

Registrerte samarbeidsordninger for Lunner:

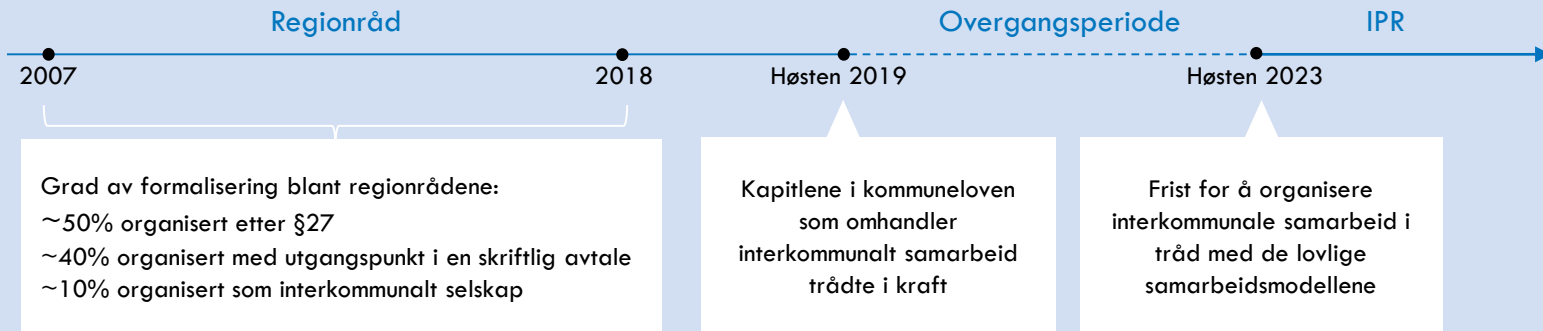
Nr	Navn samarbeidsordning	Deltakerkommuner
1	Lunner og Gran brann- og redning	Gran, Lunner
2	Gran og Lunner interkommunale vannverk	Gran, Lunner
3	NAV Hadeland	Gran, Lunner
4	Lunner og Gran legevakt	Gran, Lunner
5	Intermediaærvdeling Gran og Lunner	Gran, Lunner
6	Helsestasjon for ungdom Gran-Lunner	Gran, Lunner
7	Hadeland Digital	Gran, Lunner
8	Hadeland kulturskole	Gran, Lunner
9	Kulturkontoret for Lunner og Gran	Gran, Lunner
10	Lunner og Gran voksenopplæring	Gran, Lunner
11	Flyktingetjenesten for Gran og Lunner	Gran, Lunner
12	Etablererveiledning Lunner og Gran	Gran, Lunner
13	Lunner og Jevnaker voksenopplæring	Lunner, Jevnaker
14	Regionrådet for Hadeland	Gran, Lunner, Jevnaker
15	Hadeland Energi AS	Gran, Lunner, Jevnaker
16	Hadeland Kraft AS	Gran, Lunner, Jevnaker
17	Innkjøps samarbeid på Hadeland	Gran, Lunner, Jevnaker
18	Hapro AS	Gran, Lunner, Jevnaker
19	Hadeland veterinæravt	Gran, Lunner, Jevnaker
20	Landbrukskontoret for Hadeland og Nittedal	Gran, Lunner, Jevnaker, Nittedal
21	Randsfjordforbundet	Gran, Lunner, Søndre Land, Nordre Land
22	Hadeland og Ringerike avfallsselskap AS (HRA)	Ringerike, Hole, Jevnaker, Gran, Lunner
23	Ringerike og Hadeland skadefellingslag	Ringerike, Hole, Jevnaker, Gran, Lunner
24	LVS Gjøvik	Gjøvik, Østre Toten, Vestre Toten, Nordre Land, Gran, Lunner
25	Randsfjordmuseet AS	Gran, Lunner, Jevnaker, Nordre Land, Søndre Land, Gausdal
26	Barnevernvakten i Gjøvik	7 kommuner
27	Gjøvik interkommunale legevakt (GIL)	7 kommuner
28	Miljørettet helsevern IKS	7 kommuner
29	Forsikringsordningen for kommunene i Sør-Oppland (FOKSO)	8 kommuner
30	Ringerike krise- og kompetansesenter for vold i nære relasjoner	14 kommuner
31	Nok. Gjøvik IKS	15 kommuner
32	Innlandet revisjon IKS	24 kommuner
33	IUA Oppland	24 kommuner
34	IKA Opplandene	44 kommuner
35	Alarmsentral brann Innlandet (ABI)	46 kommuner
36	Osloregionen IKPR	65 kommuner

Spørsmål: Hvordan samarbeide videre på Hadeland dersom man ikke skal ha dagens IPR - organisering?

- Alternativ 1: Politisk samarbeid i et IPR med mer tilpasset samarbeidsavtale (i tillegg til deltakelse i større IPR)
- Alternativ 2: Politisk samarbeid gjennom et kommunalt oppgavefelleskap (i tillegg til deltakelse i større IPR)
- Alternativ 3: Uformalisert politisk - avtalebasert eller ikke (i tillegg til deltakelse i større IPR)
- Andre alternativer (ikke vurdert her)
  - Andre samarbeidsformer (for eksempel AS)
  - Kommunesammenslåing

Fra regionråd til interkommunalt politisk råd

- Interkommunalt politisk råd er en samarbeidsform som er tenkt å ta over for de tidligere regionrådene.
- I 2018 var det 66 operative regionråd i Norge, som omfattet ~94% av landets kommunene.
- Regionrådenes formål var i hovedsak å ivareta felles utfordringer og interesser ovenfor omverden. De fleste rådene hadde mange typer saker de jobbet med, men det var også samarbeid som var mer sektorfokusert.
- En del regionråd hadde i tillegg til samarbeid om politiske saker også samarbeid om tjenesteproduksjon.

Hva er nytt siden regionråd?

Selv om det er en rekke likhetstrekk mellom de tidligere regionrådene og den nye samarbeidsformen interkommunalt politisk råd, innebærer den nye kommuneloven mer omfattende rammer og krav for et slikt samarbeidet:

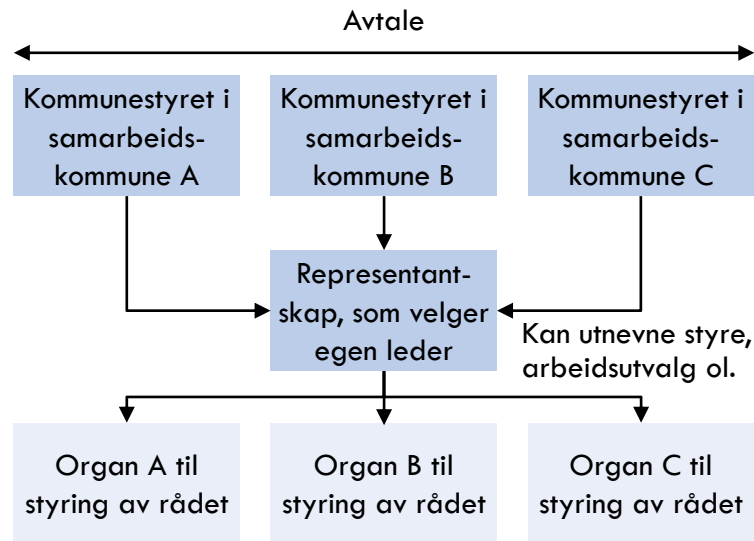
- Interkommunalt politisk råd er spesielt utviklet for politisk samarbeid om generelle samfunnsproblemer som er av felle interesse for samarbeidskommunene.
- Interkommunalt politisk råd har ikke anledning til å drive tjenesteproduksjon – det skal være et *politisk samarbeidsorgan*.
- Det stilles krav om representantskap som øverste politiske styringsorgan.
- Interkommunalt politisk råd kan heller ikke treffe vedtak som innebærer offentlig myndighetsutøvelse.

Noen viktige punkter knyttet til organisering:

- Det er ikke tillatt å nedfelle i samarbeidsavtalen at de som skal sitte i representantskapet er den til en hver tid sittende ordfører og varaordfører (jf. kommuneloven §18-3)
- Det er ikke tillatt at kommunedirektører, kommunalsjefer, etatssjefer eller ledere på tilsvarende nivå sitter i representantskap og andre styringsorganer for et interkommunalt politisk råd (jf. kommuneloven §7-2 og §7-3)

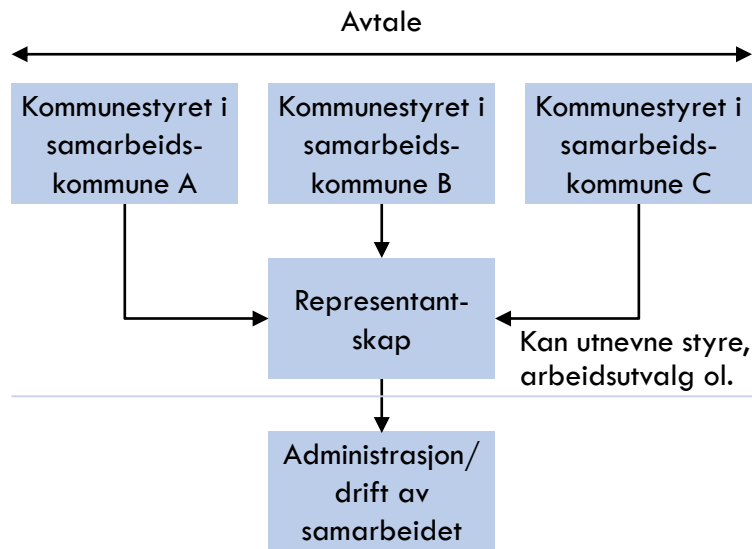
Samarbeidsformen interkommunalt politisk råd

- Samarbeidsmodellen interkommunalt politisk råd er en av de nye modellene i kommuneloven, og skal brukes til å organisere politiske samarbeid og ta over for de tidligere regionrådene.
- Oppgaver som typisk tillegges interkommunalt politisk råd er å:
  - Drive utviklingsarbeid innenfor samfunns- og næringspolitikk
  - Utarbeide rådgivende strategier for regionen
  - Være pådriver og kontaktpunkt for utvikling i regionen, herunder synliggjøre regionen som attraktivt boområde, arbeidsmarked og turistformål
  - Drive interessepolitisk aktivitet, herunder å avgi høringsuttalelser

Kommunalt oppgavefelleskap

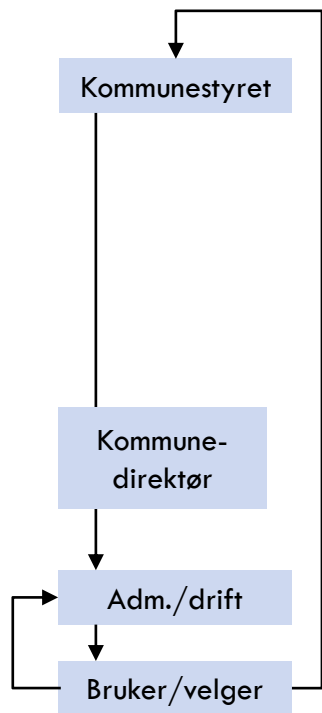
- To eller flere kommuner (eller fylkeskommuner) kan gå sammen og opprette et kommunalt oppgavefelleskap.
- Samarbeidsformen er fleksibel, ettersom samarbeidskommunene kan velge å bare ha et representantskap mellom seg og administrasjonen/driften, eller om de ønsker å legge inn et styre.
  - Ikke et folkevalgt organ – tillatt med rådmannutvalg og lignende
- Oppgaver som typisk tillegges kommunale oppgavefelleskap politisk råd er å:
  - friluftsråd, kontrollutvalgssekretariat, næringsutvikling/nærings samarbeid, planarbeid, kompetanseutvikling,
  - kommuneadvokatkontor, IKT-samarbeid, HR-tjenester, regnskap, omsorg for psykisk utviklingshemmede, PPT og tjenester innen brann- og redning

Mål som kommunal organisering bør vurderes etter

- Demokratisk styring og kontroll over oppgaven
- Effektivitet i utførelsen av oppgaven (kvalitet og kostnader)
- Virkninger for restkommunen av organiseringen av oppgaven (inkludert synergier og prioriteringseffektivitet)
- Virkninger for andre kommuner (hvordan nabokommuner påvirkes av samarbeid og ikke)
- Andre hensyn/andre politiske mål (inkludert lønns- og arbeidsvilkår)

Råd 1: Vurdere om det er mest hensiktsmessig å løse oppgaven i kjernekommunen eller i et samarbeid

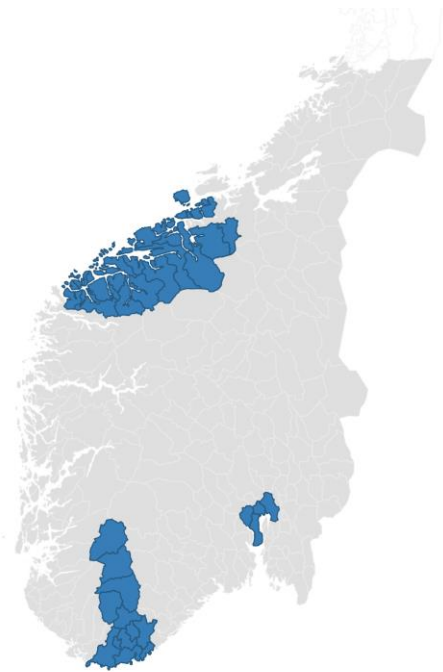

Opgaveløsning i kjernekommunen forblir standarden: Gir best demokratisk styring og kontroll, samt hensyn til restkommunen/kommunen som helhet

Når interkommunale samarbeid brukes i omfattende grad for flere typer oppgaver er grunnen at det kan gi bedre oppnåelse av målet om effektivitet (kvalitet og kostnader) for kommunen eller nabokommunen

Råd 2: Se samarbeid i sammenheng og velg rett samarbeidspartnere

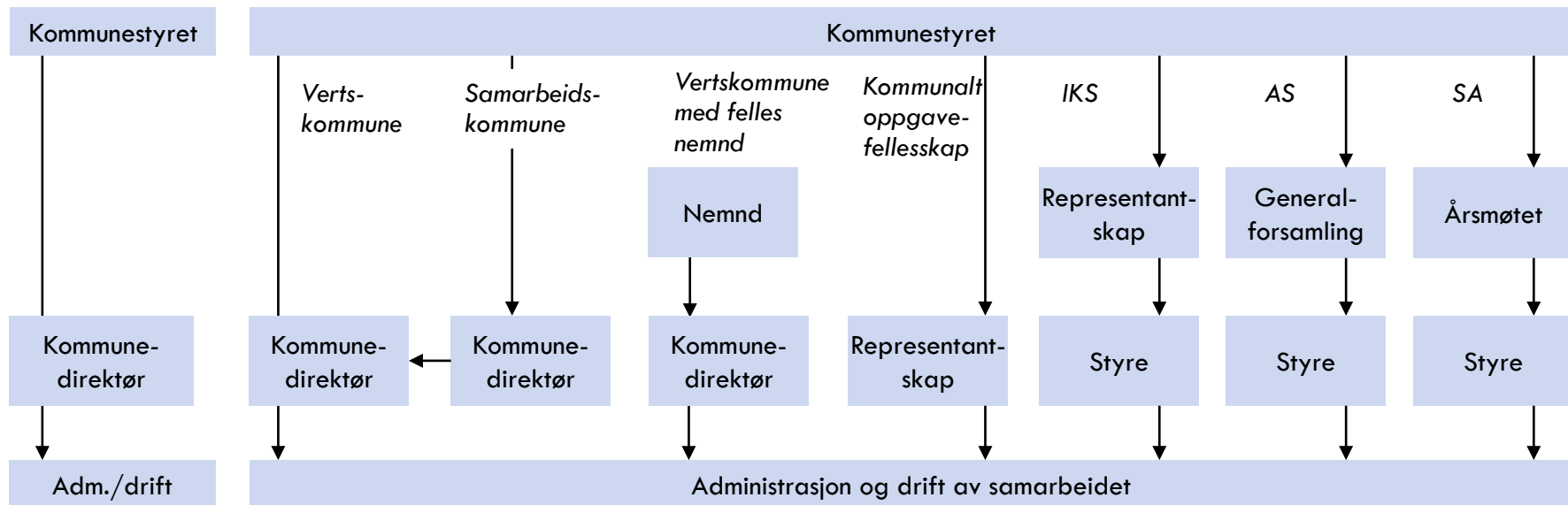
- Kommuner som har en **historie** med samarbeid over **lengre tid og på flere områder**, er også kjennetegnet av bedre samarbeid.
- **Jo likere kommunene** er, f.eks. med tanke på befolkningstetthet, politiske prioriteringer og økonomisk handlingsrom, desto bedre samarbeid.
- **Jo færre samarbeidspartnere**, desto større sannsynlighet for et godt samarbeid.
- Kontorkommunen/**senteret for samarbeidet bør ha evne til å rekruttere** kvalifisert arbeidskraft.

Råd 3: Velg en samarbeidsform som passer oppgaven og deltakerne

Kjernekommune

Oppgaveløsning i interkommunalt samarbeid

Råd 4: Folkevalgte, kommune- og samarbeidsadministrasjon bør engasjere seg positivt for et velfungerende samarbeid

5. Råd for å få politiske samarbeid til å fungere godt

De som sitter i rådet må sette av tid og prioritere å aktivt delta

Sørge for at alle deltakere blir sett og hørt

Gjennomarbeidet strategi og handlingsplan – enighet om hva rådet jobber mot

Bruke tid og ressurser på å bygge relasjoner og et godt team

Legge til rette for gode overganger og opplæring for de som er involvert

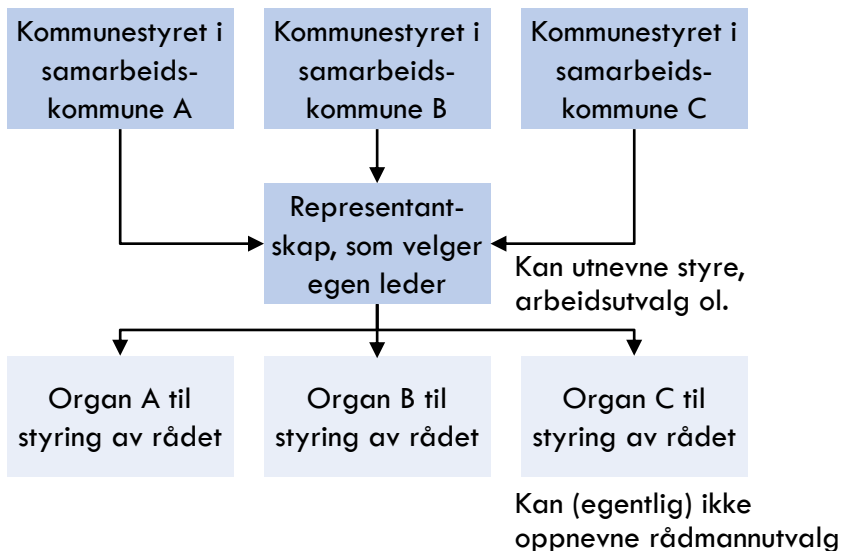
Daglig leder med god kompetanse og drivkraft

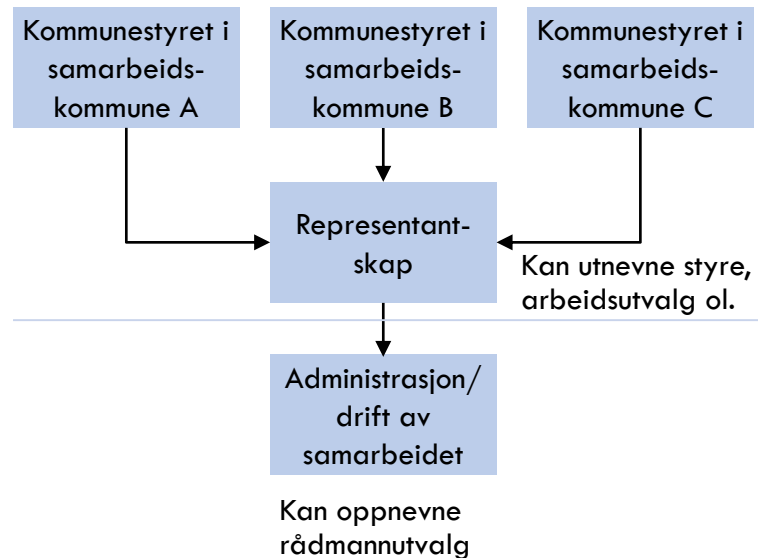
Synliggjøre både rådets arbeid og resultatene av samarbeidet

Diskusjon: Politisk samarbeid gjennom IPR, KO, eller annen form?

IPR

Kommunalt oppgavefelleskap

Vedlegg

Alternative organisasjonsformer for ulike kommunale oppgaver

Type oppgave

Alternative organisasjonsformer

Kommunen som demokratisk arena

Egenregi

Kommunen som myndighetsutøver og samfunnsutvikler

Egenregi

Visse former for interkommunalt samarbeid

Kommunen som tjenesteyter

Egenregi

Interkommunalt samarbeid

Innkjøp (privat tjenesteyter)

Innkjøp (underleverandører)

Fokus: Egenregi eller interkommunalt – og hvis interkommunalt - Hvilken samarbeidsform – hvordan få det til å fungere godt?

Type oppgave	Alternative organisasjonsformer
<i>Kommunen som demokratisk arena</i>	Egenregi
<i>Kommunen som myndighetsutøver og samfunnsutvikler</i>	Egenregi Visse former for interkommunalt samarbeid
<i>Kommunen som tjenesteyter</i>	Egenregi Interkommunalt samarbeid Innkjøp (privat tjenesteyter)
	Innkjøp (underleverandører)

Anslag på utbredelse av samarbeid per oppgave

Velferdstjenester	Egenregi	Interkommunalt samarbeid	Innkjøp
Grunnskole	98,6%	1,7% (60% VK, 20% IKS, 20% §27)	11,5%
Barnehagetjenesten	96,8%	1,4% (75% VK, 25% §27)	41,2%
Hjemmebaserte omsorgstjenester	97,5%	0,3% (100% §27)	7,7%
Institusjonsbaserte omsorgstjenester	96,8%	2,1% (66,7% VK, 16,7% IKS, 16,7% §27)	13,7%
PU-omsorg	95,7%	1,1% (33,3% OF, 66,7% §27)	9,9%
Barnevern	48,2%	56,4% (73% VK, 3% OF, 1% IKS, 23% §27)	7,4%
PPT	43,3%	49,6% (61% VK, 2% OF, 4% IKS, 33% §27)	5,9%
Legevakt	36,5%	69,1% (63% VK, 4% OF, 8% IKS, 26% §27)	7,4%
Krisesenter	4,6%	71,6% (47% VK, 5% OF, 26% IKS, 1% AS, 22% §27)	18,1%

Tekniske tjenester	Egenregi	Interkommunalt samarbeid	Innkjøp
Drift og vedlikehold av kommunale anlegg	95,7%	1,8% (20% VK, 60% IKS)	22,7%
Drift og vedlikehold av bygninger	95,0%	0%	23,8%
Drift og vedlikehold av kommunale boliger	87,6%	0%	12,9%
Byggesaksbehandling	94,7%	2,8% (88% VK, 12% §27)	2,6%
Planarbeid	93,6%	6,4% (56% VK, 17% OF, 6% IKS, 11% §27)	13,5%
Vann/avløp/renovasjon	89,4%	30,6% (8% VK, 68 IKS, 8% AS, 20% §27)	9,4%
Regnskap	87,2%	10,3% (59% VK, 7% OF, 3% IKS, 35% §27)	2,1%
Veivedlikehold/snørydding	76,7%	1,0% (100% VK)	70,7%
Drift av kino/kulturhus	73,9%	2,4% (14% VK, 71% IKS, 14% AS)	14,7%
Innkjøp	67,0%	50,0% (62% VK, 8% OF, 3% AS, 27% §27)	11,7%
IT-oppgaver	52,5%	50,0% (32% VK, 7% OF, 22% IKS, 2% AS, 40% §27)	14,2%
Brannvesen	39,8%	57,7% (23% VK, 2% OF, 46% IKS, 31% §27)	4,9%
Revisjon	1,8%	73,0% (3% VK, 6% OF, 65% IKS, 10% AS)	18,1%

oslo**economics**

www.osloeconomics.no